

PARTIPROGRAM 2018

EN STEMME FOR DE STEMMELØSE

Hvem er vi?

Vi er en ny oppstartet politisk organisasjon som leter etter deg med stort politisk engasjement. Vi engasjerer oss i saker som omhandler våre medlemmer. Ungdommer er et stort tall av våre medlemmer og derfor er det saker som handler om ungdommer vi jobber for.

Innhold

UNGDOM I ARBEIDSLIVET	
Personer under 15	3
Personer mellom 15 og 18	3
UTDANNING	Δ
VIDEREGÅENDE SKOLE	
Fag	
FRAVÆRSGRENSEN	
HVORFOR DEN FUNGERER	
HVORFOR DEN IKKE FUNGERER	5
мі⊔ø	5
Marin forsøpling	
Plastposer	5
Klimaendringer	
ALKOHOL OG TOBAKK	6
ALKOHOL	
Selgetider	
Sprit og brennevin	
Øl og rusbrus	
Товакк	
Reguleringer	
HELSETJENESTE	
BEDRE FOLKEHELSE KAN HINDRE SYKDOM	
HJELP AV SPESIALISTER NÅR DU TRENGER DET	
Rusomsorg	8
TRAFIKK	8
VEIUTBYGGING	9
KOLLEKTIVTRAFIKK	9

Ungdom i arbeidslivet

Frikort

I dag er det et frikort som, per dags dato, ligger på 55 000 kroner. Dersom en går over denne kvoten så vil man bli skattepliktig på kronene som overstiger disse 55 000 kronene. Ungdommen som skaffer seg jobb vil som vanlig, hvert fall etter videregående skole, tjene over denne kvoten og blir skattepliktig. Vi ønsker en løsere skatteordning for de som er nye i arbeidslivet.

I tillegg til frikort opptil 55 000 kroner så ønsker En Stemme For De Stemmeløse en øvre grense slik at de som er nye i arbeidslivet ikke er skattepliktige på de første 200 000 kronene de tjener. Dette vil øke insentivet for unge å skaffe seg jobb og komme seg ut i arbeidslivet tidlig som også styrker CV-en og gir bedre vilkår for arbeidslivet senere.

Personer under 15

For personer som er under 15 år, eller som er skolepliktige, må arbeidstiden ikke overstige 2 timer i døgnet, og 12 timer i uken i uker med undervisning. På skolefrie dager kan du arbeide opp til 7 timer i døgnet. I skoleferier som varer i minst en uke, kan du arbeide opptil 7 timer i døgnet og 35 timer i uken.

Arbeidstilsynet kan gi tillatelse til at du kan arbeide utover 2 timer i døgnet og 12 timer i uken ved kulturelt eller lignende arbeid. Eksempel på dette er deltakelse i et teaterstykke. Dersom du er med i en ordning i regi av skolen som bytter på teoretisk og praktisk utdanning, må arbeids- og skoletiden til sammen ikke overstige 8 timer i døgnet og 40 timer i uken.

Når du er under 15 år eller skolepliktig, skal du ha fri mellom 20.00 om kvelden og 06.00 om morgenen. Det finnes unntak fra denne bestemmelsen. Du kan for eksempel være med i filminnspilling eller teaterstykker.

Personer mellom 15 og 18

For personer mellom 15 og 18 år som ikke er skolepliktige, må arbeidstiden ikke overstige 8 timer i døgnet og 40 timer i uken. Du skal også ha fri mellom 23:00 og 06.00. Arbeid mellom 21:00 og 23:00 er nattarbeid, og er kun tillatt på visse vilkår.

Det er egne regler for såkalt "kulturelt arbeid" - det vil si arbeid i teater, film og liknende. Blant annet er det unntak fra forbudet mot nattarbeid.

Hvis du er mellom 15 og 18 og ikke er skolepliktig, er det også unntak fra forbudet mot nattarbeid i forbindelse med rengjøring, ombæring av aviser m.m. Hva som er unntatt og hvilke regler som gjelder da, står i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning.

Unntak fra forbudet om nattarbeid står i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 12-9.

For personer over 18 år må den alminnelige arbeidstiden ikke være mer enn 9 timer i døgnet og 40 timer i uken. Dette er utgangspunktet, men loven setter i noen tilfeller andre grenser (36/38 timer) i løpet av 7 dager. I tillegg åpner loven for gjennomsnittsberegning av alminnelig arbeidstid.

Mange arbeidsplasser har imidlertid avtale om kortere arbeidstid enn det som er lovens utgangspunkt.

Reglene om arbeidstid står i arbeidsmiljøloven kapittel 10 - om du er over 18 år.

Utdanning

Videregående skole

Videregående skole er frivillig, men det er foresatt mange som velger denne muligheten. Vi i En Stemme For De Stemmeløs ønsker å få prosenten på antall deltakere i videregående skole opp slik at vi får en bedre, flinkere og en mer vell-utdannet befolkning. Utdanning er svært viktig for å komme seg videre i arbeidsmarkedet og vel så videregående skole. For å få denne prosenten opp ønsker vi en påleggelse av de som ønsker å ikke benytte seg av muligheten til videregående skole. Påleggelsen går ut på at vedkommende som ikke ønsker å fortsette på videregående skole er pålagt å enten være ute i arbeid eller andre studier innen ett år, og dersom dette ikke pålegget er oppfylt må vedkommende tilbake til skolebenken.

Fag

En Stemme For De Stemmeløse ønsker å innføre koding som en fellesfag som alle har. I dag er koding et fag man kan velge på noen utvalgte skoler, men er ikke et fellesfag. Vi blir stadig en mer og mer teknologisk utviklet verden hvor koding blir noe som etterspørres høyt. Det at ungdommer sitter på skole og lærer seg å bøye nynorske ord, men ikke koding, som blir en større og større del av verden vår, er uvirkelig.

Fraværsgrensen

Hvorfor den fungerer

Det er ikke lenge siden fraværsgrensen ble innført, som har hjulpet til å få ned fraværsprosenten betraktelig. Fraværsgrensen omfatter ikke sykdom med legeerklæring, vitne i rettsak, velferdsgrunner som bryllup og begravelse, politisk arbeid, og helligdager i et trossamfunn. Fravær som ikke faller innenfor noen av disse kategoriene rammes av fraværsgrensen. Per dags dato er grensen på 10%.

Vi ønsker å beholde fraværsgrensen slik at ungdommer ikke faller fra skolen og går glipp av viktig undervisning.

Det kan samtidig diskuteres hvorvidt det er enkelt og billig for ungdom nå å gå i anskaffelse av legeerklæring. Dersom en er syk og skal ha en legeerklæring så må vedkommende bestille en legetime for å deretter bli undersøkt for å få en erklæring, dette tar unødvendig og unvttige resurser av legene i landet. En Stemme For

De Stemmeløse ønsker en ordning der foresatte kan skrive ut fraværsmeldinger til skolen opptil 2 ganger i måneden, og dersom sykdommen til eleven overskrider denne grensen er det naturlig å bli undersøkt av lege og få legeerklæring her.

Hvorfor den ikke fungerer

Antall resepter på antibiotika og lett sovemedisin har økt med over 25 prosent etter at fraværsgrensa ble innført. Fastlegene er svært bekymret. I fjor høst økte også medisinresepter til unge i aldersgruppen med åtte prosent, ifølge den nye forskningsrapporten fra Folkehelseinstituttet, publisert i Tidsskrift for den norske legeforening. Forsker Inger Johanne Bakken mener fraværsgrensa er årsaken.

Norske leger har lenge advart at når fraværsgrensen blir innført kommer unødvendige legebesøk til å stige betraktelig.

Miljø

Marin forsøpling

Miljøproblemer skyldes ofte eksterne virkninger, dvs., virkninger av produksjon og forbruk som rammer andre enn de bedriftene som lager produktet, eller de personene som bruker det. Markedet tar ikke hensyn til eksterne virkninger som forurensning og andre miljøskader. Derfor er offentlige inngrep nødvendig.

I mange tilfeller er det vanskelig eller urimelig kostbart å fjerne forurensning helt. Da kan den beste løsningen være å redusere forurensning, men uten å fjerne den fullstendig. Det samfunnsøkonomisk effektive nivået på forurensning er det nivået som innebærer de minste kostnadene for samfunnet samlet sett, når en tar hensyn til både skadene ved forurensning og kostnadene ved å redusere den. Vi har ulike måter vi reduserer denne forurensningen på, vi har avgifter på forurensende produkter, så der det er produkter som ikke er forurensende men kan brukes til det samme vil ha en lavere pris en den avgiftsbelagte varen. Dermed vil et forurensende produkt bli utkonkurrert der det finnes ikke-forurensende alternativer.

Plastposer

For å stramme inn på den marine forsøplingen vi ser i Norge, og over hele verden, må vi stramme inn på bruken av plast. Engangs plastposer vi får på butikken bidrar mye til den uønskede forurensninger. For å øke bruken av gjenbruksposer så må prisen på engangs plastposer øke fra 1 krone til 5 kroner. Når plastposene blir dyrere vil folk slutte å si ja til pose og heller ta med egen som man kan bruke flere ganger.

Klimaendringer

En Stemme For De Stemmeløse vil at Norge skal lede an i kampen mot klimaendringene. Siden 1990 har de globale utslippene av klimagasser økt kraftig, og de norske utslippene øker igjen etter at de gikk ned noen år. Klimatrusselen har allerede dramatiske konsekvenser for mennesker over hele verden. Klimaavtalen fra Paris gir verden klar beskjed: Den globale temperaturen må ikke øke mer enn 1,5 grader sammenlignet med førindustrielt nivå. Skal vi klare det, må utslippene kuttes kraftig og innsatsen fordeles rettferdig mellom rike og fattige land.

Alkohol og tobakk

Alkohol

Alkohol er en del av de aller fleste samfunn, uavhengig størrelse og omfang. Dersom man skal ha en allmenn tilgjengelighet til alkoholen må den styres og reguleres av det offentlige. Vi må ha strenge krav til legitimasjon, slik at blant annet mindreårige ikke får tak i alkohol før de er fylt 18 år. Vi må også har reguleringer på selgetider.

Selgetider

I dag har Norge ølsalg til kl. 20:00 på hverdager (mandag –fredag) og kl. 18:00 på lørdager. Søndager er ølsalget stengt. Vinmonopolet er åpent til kl. 18:00 og lørdager til 15:00. Dette mener vi i En Stemme For De Stemmeløse er svært strenge tider. Vi mener Ola Nordmann ikke burde, eller fortjener, å stresse med å rekke ølsalget eller vinmonopolet., og ser ikke noen grunn til at vinmonopolet skal ha egne regler for salg. En Stemme For De Stemmeløse mener ølsalget og polet burde kunne stenge kl. 21:00 på hverdager (mandagfredag) og kl. 20:00 på lørdager.

Sprit og brennevin

I Norge finnes det i dag en øvre aldersgrense på alkohol som er 18 år. Da kan man kjøpe øl, vin og alt t.o.m 22% alkoholinnhold. Grensen for å kjøpe brennevin er 20 år, og da kan man kjøpe alt over 22% også. Som 18-åring kan man stemme, kjøre bil og regnes som myndig, men har ikke mulighet til å kjøpe brennevin.

Vi viser til Sverige sin lovgivning som er slik at dersom du er 18 år kan du på vanlig butikk kjøpe alt opptil 3,6% alkoholinnhold, og når du er 20 år dra på systembolaget og kjøpe alt en ønsker. Men dersom en 18-åring i Sverige ønsker å dra ut på byen og drikke alkohol kan en kjøpe og drikke hva en selv ønsker, brennevin osv. Denne regelen kan være forståelig i det forstand at ute på byen, på bar og klubber, er ofte menneskene passet på av mennesker og bartendere som har gjennomgått trening i når man ikke skal gi mer alkohol til mennesker. I disse kontrollerte miljøene vil en slite med å drikke seg i hjel.

Vi mener at vi kan se på Sveriges lovgivning og danne en hybrid der vi ser på hva vi mener er bra der og hva som er bra i Norges lovgivning. Vi ønsker å beholde regelen der 18-åringer kan kjøpe alkohol inntil 22% alkoholinnhold, men også kunne dra ut på byen og kunne kjøpe over 22% siden dette er kontrollerte miljøer som er tryggere enn å få lov til å kunne kjøpe selv og drikke alene.

Øl og rusbrus

Norge sin lovgivning i dag, er slik at de som er født tidlig år en tidligere adgang til alkohol, førerkort og andre goder. Disse menneskene kan få slike goder helt opptil 11 måneder før klassekameratene.

Tobakk

Tobakk er dessverre en del av de fleste samfunn enten man vil eller ei. Det er leit med folk som har blitt avhengig av tobakken, men det er viktig da at det offentlige trer inn og regulerer det slik at det ikke kommer ut av kontroll.

Reguleringer

I dag kan man som 18-åring kjøpe sigaretter, snus ol. dette mener vi er for tidlig. Som 18-åring er det for tidlig å kunne forstå og reflektere over konsekvensene som man setter seg selv ut for når man gjør bruk av tobakk. Vi mener man burde heve denne grensen til 20 år, likt som brennevin. Dette minsker også risikoen for at 18-åringer kjøper og selger videre til mindreårige, når man er 20 år er man i større grad utviklet og skjønner alvorligheten ved tobakk og salg til mindreårige.

Helsetjeneste

En Stemme For De Stemmeløse vil utvikle pasientenes helsetjeneste og særlig prioritere kvalitet i behandlingen og oppfølgingen av de pasientgruppene som er mest sårbare.

Å få hjelp når man trenger det, er viktig for både trygghet og livskvalitet. Det viktigste i helsetjenesten er ikke systemet, men pasienten. Behandlingsapparatet må bygges opp rundt dette. Det er derfor En Stemme For De Stemmeløse ønsker pasientenes helsetjeneste. Vi vil fortsette å redusere ventetiden og usikkerheten for dem som trenger behandling, slik vi har gjort gjennom kortere sykehuskøer og pakkeforløp i kreftbehandlingen, som fjerner unødvendig ventetid og sikrer kreftpasienter et bedre tilbud. Private, frivillige og det offentlige må jobbe sammen for et best mulig helsetilbud, men det offentlige skal ha et hovedansvar. Kvalitet i tjenestene og valgfrihet i tilbudet av tjenester er nøkkelord for En Stemme For De Stemmeløses helsepolitikk. En Stemme For De Stemmeløse vil øke åpenheten i helsetjenestene, gi mer makt til pasientene ved å øke valgfriheten og styrke den enkeltes innsyn ved å gjøre informasjonen digital og tilgjengelig for den enkelte pasient. I de neste tiårene vil en aldrende befolkning, ny medisinsk teknologi og økende forventninger til velferdssystemet gi større press på tjenestene våre. For å sikre den grunnleggende tryggheten og et bedre tilbud til dem som trenger helsetjenester mest, mener En Stemme For De Stemmeløse det vil bli nødvendig å prioritere bedre og klarere enn i dag. En Stemme For De Stemmeløse er særlig opptatt av at pasienter med alvorlige sykdommer og ekstra sårbare pasientgrupper skal sikres et verdig tilbud. En god folkehelsepolitikk er å støtte opp under gode valg for den enkelte. Forebygging er bra både for den enkelte og for samfunnet. Pasientenes helsetjeneste og en god folkehelsepolitikk er blant de viktigste bidragene for å bekjempe uønskede forskjeller mellom folk i Norge.

Bedre folkehelse kan hindre sykdom

En Stemme For De Stemmeløse vil legge til rette for at folk kan ta gode og sunne helse- og livsstilsvalg i hverdagen.

En god og forebyggende folkehelsepolitikk skal synliggjøre de gode og sunne valgmulighetene enda bedre enn i dag. Overvekt og fysisk inaktivitet fører til at flere blir syke, og øker de sosiale forskjellene. En Stemme For De Stemmeløse vil gjøre det enklere å ta gode valg for sin egen helse og livsstil. Aktivt friluftsliv og bruk av naturen forebygger både fysiske og psykiske plager. Samtidig må tiltak for bedre folkehelse til enhver tid veies opp mot enkeltmenneskers valgfrihet. Ethvert samfunn må tillate at innbyggerne foretar valg for seg selv som andre mener er dårlige.

En Stemme For De Stemmeløse vil ha en sterk primærhelsetjeneste i hele landet.

Det er i primærhelsetjenesten – blant annet gjennom fastlegen – at de fleste har sin første kontakt med helsetjenesten. Primærhelsetjenesten er derfor svært viktig også for forebygging og tidlig innsats. Det lokale helsetilbudet danner grunnlaget for et godt helsetilbud og samarbeid mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Andelen eldre i den norske befolkningen er økende, og antall personer med kroniske sykdommer og sammensatte omsorgsbehov blir stadig flere. Dette øker presset på primærhelsetjenesten.

Hjelp av spesialister når du trenger det

En Stemme For De Stemmeløse vil sikre høy faglig kvalitet i helsetjenesten, slik at pasientene får best mulig hjelp og pleie.

Spesialisthelsetjenesten er blant annet sykehusene våre. Pasientenes helsetjeneste betyr at kvaliteten på behandlingen skal være høy, ventetiden så kort som mulig, og at pasienten skal bli hørt i alle deler av helsetjenesten. Pasientene skal møtes med kunnskap og respekt. God informasjonsflyt og kommunikasjon mellom kommunehelsetjenesten, fastlegen og spesialisthelsetjenesten er viktig for å sikre det. En Stemme For De Stemmeløse mener at organiseringen av helsetjenesten må gjennomgås. Gjennom en nasjonal helseplan skal de overordnede prioriteringene for helsetjenestene gis, samtidig som vi må sikre handlingsrom og fleksibilitet på det enkelte sykehus, slik at behandlingen kan bli best mulig. Ventetidene må være så korte som mulig. Det er nødvendig med fortløpende vurderinger av helsetjenestenes prioriteringer, og En Stemme For De Stemmeløse er særlig opptatt av å sikre behandlingen for mennesker med alvorlige lidelser og for utsatte pasientgrupper.

Antibiotikaresistens er en av helsetjenestens aller største utfordringer i årene som kommer. Flere resistente bakterier vil gjøre at sykdommer vi lett kurerer i dag, vil bli dødelige i fremtiden. En Stemme For De Stemmeløse er opptatt av å sikre og styrke nasjonal og internasjonal innsats for å bevare effekten av eksisterende antibiotika og bidra til utvikling av nye.

Rusomsorg

En Stemme For De Stemmeløse vil ha en mer verdig rusomsorg og bekjempe avhengighet. En Stemme For De Stemmeløse s mål er at ingen skal dø av overdose.

En Stemme For De Stemmeløse vil føre en kunnskapsbasert ruspolitikk, med begrensning av skadevirkninger og skadereduksjon som avgjørende mål, og prioritere det som har størst effekt. Alkohol, narkotika og tobakk har helsemessige skadevirkninger for den enkelte, og vi må søke å redusere skadevirkningene. Et fortsatt forbud mot bruk og besittelse av narkotika er et viktig normdannende tiltak som ikke er til hinder for en tilnærming med mer vekt på skadereduksjon. En Stemme For De Stemmeløse ønsker å endre myndighetenes reaksjoner mot personer som tas for bruk og besittelse av narkotika, fra straff til hjelp, behandling og oppfølgning – inspirert blant annet av portugisiske erfaringer.

En Stemme For De Stemmeløse vil at pårørende skal ha mulighet for innflytelse på hjelpetilbudet når en pasient ikke selv er i stand til å påvirke sitt behandlingsløp.

Pårørende er en ressurs, og skal ha innflytelse på hjelpetilbudet til den de er pårørende for. Oppmerksomhet skal rettes mot at pårørende kan ha flere roller, både som avlastere, omsorgspersoner og beslutningstagere for behandlingsløpet. En Stemme For De Stemmeløse mener det er viktig å basere behandling på et bredest mulig kunnskapstilfang.

Trafikk

En Stemme For De Stemmeløse vil ha bedre og tryggere veier, gode jernbane- og kollektivtransportløsninger, effektiv godshåndtering til sjøs og på land og en utslippsfri transportsektor.

En Stemme For De Stemmeløses mål er effektiv og miljøvennlig samferdsel som får folk og varer trygt og raskt frem. Nye ideer skal tas i bruk for å få realisert prosjekter raskere og billigere. En Stemme For De Stemmeløse vil fjerne forfallet på riksveier og jernbane. Sammen med investeringer i nye vei- og baneprosjekter vil det øke trafikksikkerheten og fremkommeligheten. En Stemme For De Stemmeløse har en visjon om null drepte og hardt skadede i trafikken.

En Stemme For De Stemmeløse har en nullvisjon for klimagassutslipp fra transportsektoren. Den skal nås gjennom et avgiftssystem som stimulerer til rask innfasing av miljøvennlige kjøretøyer, omlegging fra fossilt til miljøvennlig drivstoff og teknologi, ny miljøteknologi på skip, ved å utvide kollektivtilbudet og ved å legge til rette for at flere sykler og går. For å nå transportmålene må pengene brukes kostnadseffektivt. Et nasjonalt transportsystem som utnytter investeringene best mulig, må se alle transportformer i sammenheng.

En god digital infrastruktur er avgjørende for å sikre bosetting over hele landet, et konkurransedyktig næringsliv og en god tilpasning til samfunnsutviklingen. Markedsbaserte løsninger skal fortsatt ligge til grunn for den videre utbyggingen. Det offentlige skal bidra med finansering der markedet ikke strekker til for å nå alle.

Veiutbygging

En Stemme For De Stemmeløses mål er raskere veiutbygging og tryggere veier. For kommende stortingsperiode er det En Stemme For De Stemmeløses mål å redusere antall drepte og hardt skadede i trafikken med minst 20 prosent.

Gode og trygge veier er avgjørende for at folk skal komme seg raskt og effektivt til og fra jobb og fritidsaktiviteter, og bidrar til å bygge attraktive bo- og arbeidsmarkedsregioner i hele landet. Bedre veier, tryggere biler og bedre holdninger har redusert antall trafikkulykker betydelig. Satsingen på trafikksikkerhet skal videreføres. Riksveiene skal rustes opp til fullgod standard, samtidig som fylkene må settes bedre i stand til å utbedre sine veier. Infrastrukturen skal planlegges og bygges ut helhetlig og sammenhengende.

En Stemme For De Stemmeløses mål er å øke andelen reisende som velger kollektivtransport. Hverdagsreisende til og fra arbeid skal prioriteres.

Kollektivtrafikk

En Stemme For De Stemmeløse skal arbeide for å utvikle et godt kollektivtilbud i alle deler av landet. Behovene og mulighetene er ulike i store byområder og områder med spredt bebyggelse. I områder med lav befolkningstetthet er gode overganger til buss og tog et viktig tilskudd til bilen, men bil er også nødvendig i områder med få kollektivavganger. Bil er viktig for effektiv transport av personer og varer i Distrikts-Norge.

I storbyene er et fleksibelt, klimavennlig kollektivtilbud, kombinert med gode gang- og sykkelveier, nødvendig for å håndtere en fremtidig befolkningsvekst og for at Norge skal nå sine klimamål. Det krever store statlige investeringer. En Stemme For De Stemmeløse mener at bruk av statlige midler må følges av krav om å legge til rette for boliger, næring og velferdstilbud i nærheten av kollektivknutepunktene. Byvekstavtaler er et strategisk verktøy for å stimulere til bruk av kollektive løsninger og til sykling og gange gjennom en mer miljøvennlig planpolitikk.

En Stemme For De Stemmeløses mål er å knytte bo- og arbeidsområder tettere sammen gjennom rask utbygging av togtilbudet i storbyområder. Mer gods skal gå på skinner.

Toget binder sammen bo- og arbeidsområder, slik at det er enklere å bo der man ønsker, og å jobbe der man vil. Hovedutfordringene i dag er for dårlig punktlighet, lav hastighet og få avganger. En Stemme For De Stemmeløse mener tilbudet må forbedres. De viktigste grepene for dette er å styrke vedlikeholdet, bygge flere kryssingsspor og øke antall avganger. Jernbanen skal rustes opp til fullgod standard. En Stemme For De Stemmeløse vil sikre de reisende og godstransporten et best mulig tilbud. Mer gods på jernbanen betyr færre trailere på veiene, økt trafikksikkerhet, redusert veislitasje og reduserte klimagassutslipp. En Stemme For De Stemmeløse vil arbeide for mer sømløse overganger mellom ulike transportformer blant annet ved å effektivisere godsterminalene og bedre forbindelsene mellom havn og jernbane. Dette vil bidra til å gjøre jernbanen mer konkurransedyktig ved godstransport.

